

<p>Consiliul Director: Presedinte: Viorel Miclescu, <i>Centras</i> Vicepresedinte: Valentin Burada, <i>Fundatia pentru Dezvoltarea Societatii Civile (FDSC)</i> Gabriela Alexandrescu, <i>Salvati Copiii</i> Andra Tanase, <i>Institutul Român Pentru Actiune, Instruire si Cercetare în Domeniul Păcii (PATRIR)</i> Angela Achitei, <i>Fundatia "Alaturi de Voi" Romania (ADV)</i> Mirela Oprea, <i>World Vision Romania</i> Olivia Baciu, <i>Fundatia Parteneri pentru Dezvoltare Locală (FPDL)</i></p>	<div data-bbox="909 220 1201 325" style="text-align: center;"> <p>Federatia Organizatorilor Neguvernamentale pentru Dezvoltare din Romania</p> </div> <p>2K, Splaiul Independentei, Sector 3, Bucharest, Romania Tel: +40 21 3100177 Fax +40 21 3100180 email: office@fondromania.org web: www.fondromania.org</p>
--	---

De ce are nevoie Romania de o politica coerenta de cooperare pentru dezvoltare?

Rezumat

Federatia organizatiilor neguvernamentale pentru dezvoltare din Romania (FOND), intrunita in adunare generala, a adoptat prin consens urmatoarea scrisoare deschisa:

Politica de cooperare internationala pentru dezvoltare este una dintre cele mai solide instrumente externe ale Uniunii Europene, realitate reflectata prin alocarile bugetare impresionante pe care Comunitatea Europeana si statele membre le dedica acestei politici. UE, impreuna cu statele sale membre, reprezinta cel mai mare donator de ajutor international din lume – peste 56%.

Bilantul Romaniei in domeniul politicii de cooperare pentru dezvoltare, la doi ani de la integrarea in UE, este dezamagitor, in contextul in care pregatirile au inceput inca din 2004-2005. Romania nu si-a fructificat in niciun fel potentialul imens pe care il ofera aceasta politica si in prezent nu se bucura de beneficiile aferente.

Aceasta situatie este cauzata de anumite probleme serioase printre care mentionam:

1. Lipsa de interes a statului roman de a ridica profilul acestei politici atat in cadrul Ministerului Afacerilor Externe, cat si la nivelul Guvernului si al Parlamentului Romaniei. Din aceasta cauza nu exista o politica clara a Romaniei bazata pe o viziune proprie, obiective strategice, programe si alocari financiare coerente .
2. Fluctuatia de personal accentuata la nivelul Directiei de Asistenta pentru Dezvoltare din cadrul Ministerului Afacerilor de Externe (MAE), unde trei directori au fost schimbati in ultimii trei ani, reprezinta un obstacol pentru dezvoltarea institutionala. Dupa alegerile din 2008, Directia a fost retrogradata la rang de serviciu, risipindu-se astfel resursele investite in incercarea de a construi un aparat administrativ functional si stabil.
3. Bugetul acordat MAE pentru implementarea acestei politici este foarte redus. Daca in anii 2007-2008, bugetul pentru asistenta bilaterala a fost de circa 5 milioane de Euro, in 2009, a fost redus la numai 1,9 MEuro. In lipsa unei planificari strategice multianuale si a unui mecanism eficient prin care resursele sa sustina proiecte si programe ale unor actori locali, putinele fonduri alocate au slabe sanse de a produce vreun impact. In absenta concentrarii lor pe domenii clare, aceste fonduri sunt practic risipite in zadar.
4. Prin externalizarea celei mai mari parti a bugetului de asistenta pentru dezvoltare catre Programul Natiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), este ratat obiectivul de construire a unor capacitati autohtone de actiune in acest domeniu si se accentueaza dependenta de aranjamente externe sau multilaterale. Mai mult decat atat, actorii

nationali din mediul privat dar si autoritatile publice pornesc cu un handicap major in competitia pentru fonduri europene, in contextul in care in alte tari competitorii lor sunt sustinuti prin politici mult mai coerente. Spre deosebire de Ungaria și Slovacia, Romania nu a solicitat fonduri europene pentru formarea de personal specializat, preferand sa aloce fonduri proprii catre PNUD in vederea atingerii acelorasi obiective.

In aceste conditii ne exprimam in mod deschis nemulțumirea fata de totala lipsa de sprijin din partea autoritatilor romane. Inca o data subliniem faptul ca MAE prefera sa aloce majoritatea fondurilor catre o institutie internationala, in loc sa acorde incredere si sa investeasca in actorii autohtoni. Aceasta lipsa de incredere este cu atat mai ciudata, in contextul in care insasi Uniunea Europeana sau agentii guvernamentale reputeate precum Fondurile Guvernului SUA, Fondul Matra al Guvernului olandez sustin in continuare proiectele organizatiilor neguvernamentale din Romania.

1. Politica de cooperare internationala pentru dezvoltare

Politica de cooperare internationala pentru dezvoltare este una dintre cele mai solide instrumente externe ale Uniunii Europene, realitate reflectata prin alocarile bugetare impresionante pe care Comunitatea Europeana si statele membre le dedica acestei politici. Uniunea Europeana impreuna cu statele sale membre reprezinta cel mai mare donator de ajutor international din lume: 56% din totalul Asistentei Oficiale pentru Dezvoltare (ODA) este furnizata de catre UE. Pana la momentul crizei financiare, se astepta o crestere a contributiei Uniunii de la 46 miliarde de Euro in 2006 la circa 66 miliarde de Euro in 2010, cu posibilitatea de a ajunge la 84 miliarde de Euro pana in 2015.

"Vechile" state membre ale UE si-au propus alocarea a 0,7% din venitul national brut pana in 2015 pentru sprijinirea tarilor sarace ale lumii. "Noile" membre, printre care si Romania, trebuie sa ajunga la 0,33% până în 2015, cu un prag intermediar de 0,17% pana in 2010. In calitate de stat membru al Uniunii Europene, Romania are obligatia si responsabilitatea sa participe la politica de cooperare internationala pentru dezvoltare a Uniunii Europene, contribuind la dezvoltarea tarilor mai sarace ale lumii. De asemenea, Romania trebuie sa isi creeze mecanisme financiare de asistenta eficiente si transparente.

Politica de cooperare pentru dezvoltare a facut parte din capitoulul 26 de negociere pentru aderarea la Uniunea Europeana. In anul 2006, Ministerul Afacerilor Externe din Romania a lansat Strategia Nationala privind Politica de Cooperare pentru Dezvoltare si a elaborat proiectul de lege privind finantarea politicii nationale de cooperare internationala pentru dezvoltare. Potrivit acestuia din urma, Romania se angaja sa aloce ca asistenta bilaterala pentru dezvoltare 32 milioane de euro pentru anul 2007, urmand ca aceasta suma sa creasca treptat, ajungand la 35 de milioane euro pentru anul 2010. Aceste tinte nu s-au materializat niciodata.

Conform strategiei guvernamentale, asistenta bilaterala pentru dezvoltare a Romania se va concentra asupra a trei state prioritare (Republica Moldova, Georgia si Serbia) si asupra a altor doua state in atentie (Irak si Afganistan). In practica asistenta pe care Romania o acorda acestor state este pe de o parte neglijabila ca volum, iar pe de alta parte programele nu sunt gestionate direct de catre Guvernul Romaniei.

Pana in prezent activitatea Romaniei in domeniul cooperarii internationale pentru dezvoltare este extrem de modesta, chiar si in comparatie cu cele mai mici dintre noile state membre. Vizibilitatea Romaniei ca si actor independent in acest domeniu este extrem de scazuta. Romania a ales sa isi externalizeze practic politica de cooperare pentru dezvoltare alocand, in 2007, o contributie financiara catre PNUD România în valoare totala de 2.325.000 Euro pentru derularea, în perioada 2007–2009, de programe de asistenta pentru dezvoltare în statele partenere prioritare, Republica Moldova, Georgia si Serbia. Aceasta suma include si

un program de crestere a capacitatii institutionale si derularea în România a unui program de educatie si informare în domeniul dezvoltarii care a inceput sa fie derulat cu foarte mare intarziere.

În 2007, bugetul alocat pentru Asistenta Oficiala pentru Dezvoltare a fost de 80 milioane Euro. Aproape 80% din aceasta suma o reprezinta cota aferenta din contributia României la bugetul general al UE. Din 2011, Romania este obligata sa contribuie cu inca peste 80 de milioane de Euro la Fondul European pentru Dezvoltare destinat tarilor din Africa, Caraibe si Pacific (ACP). Pana in prezent nu exista eforturi vizibile ale Guvernului Romaniei de a se asigura, asa cum fac toate celelalte state membre ale UE, ca o parte din aceste sume vor fi implementate prin intermediul actorilor nationali sau de a se asigura ca ele vor contribui la realizarea unor obiective sustinute de societatea romaneasca.

Politica de cooperare pentru dezvoltare nu consta doar in alocarea de resurse financiare pentru sprijinirea tarilor mai sarace ale lumii. In acest context, contributia pe care Romania si-a luat angajamentul politic de a o atinge (cca. 300 milioane de Euro pana in 2015), reprezinta o suma foarte mica in comparatie cu bugetele alocate de celelalte state europene.

2. Beneficiile concrete ale unei politici coerente de cooperare pentru dezvoltare

Este important ca Romania sa isi creeze un prim proiect european pe termen lung prin sustinerea unei politici de cooperare pentru dezvoltare, care sa fie coerenta si consistenta, dinamica si proactiva in cadrul Uniunii Europene. O astfel de politica poate aduce urmatoarele tipuri de beneficii:

1. Cresterea credibilitatii si vizibilitatii Romaniei ca actor responsabil in cadrul actiunii externe a Uniunii Europene.
2. Crearea de contacte si relatii de prietenie cu statele partenere (beneficiare de asistenta pentru dezvoltare) care pot conduce la relatii economice reciproc avantajoase si la diversificarea relatiilor comerciale ale Romaniei ca parte a efortului de reducere a dependentei fata de piata UE.
3. Cresterea capacitatii Romaniei de a actiona pe plan diplomatic prin castigarea de noi aliati la nivel international.
4. Schimbarea imaginii Romaniei in Europa si in lume printr-o actiune consecventa in planul cooperarii internationale pentru dezvoltare. Mesajul care va fi transmis printr-o astfel de politica este ca Romania nu reprezinta doar acea tara europeana care primeste ajutor financiar de la Uniunea Europeana; nici tara de origine a retelelor de cersetori. Romania este un stat european care isi asuma responsabilitatea de a oferi asistenta unor state mai sarace si fara nicio alta perspectiva.
5. Imbunatatiri considerabile la nivelul resurselor umane prin dobandirea de catre autoritatile publice, mediul economic, organizatii neguvernamentale, tineri in general a unor competente, cunostiinte si abilitati de relationare cu restul lumii care pot fi transferate in inovatie economica si sociala in beneficiul Romaniei.

Pe langa aceste beneficii, ca si consecinte iminente ale unei politici de cooperare pentru dezvoltare, mai pot fi enumerate urmatoarele:

6. Trecerea de la statutul de contributor net la bugetul UE destinat cooperarii pentru dezvoltare (Instrumentul de Cooperare pentru Dezvoltare, Instrumentul European pentru Vecinatate si Parteneriat, Fondul European pentru Dezvoltare), cu o contributie totala care va ajunge, in 2011, la peste 160 de milioane de Euro, si absorbtia de catre actori privati romani de fonduri europene si internationale pentru dezvoltare. O parte din contributia Romaniei se va putea intoarce astfel in tara.

7. Atragerea de forta de munca deosebit de calificata in domenii in care Romania sufera datorita migratiei catre alte state (cu precadere in sistemul medical si in tehnologia informatiei).
8. Crearea unor avantaje competitive pentru firmele romanesti pe pietele emergente.

Toate aceste beneficii nu sunt inovatii absolute, ele sunt integrate de zeci de ani in actiunea externa a majoritatii statelor UE.

3. Bilantul Romaniei in materie de cooperare pentru dezvoltare

Bilantul Romaniei in domeniul politicii de cooperare pentru dezvoltare, la doi ani de la integrarea in UE, este dezamagitor, in contextul in care pregatirile au inceput inca din 2004-2005. Romania nu si-a fructificat in niciun fel potentialul imens pe care il ofera aceasta politica si in prezent nu se bucura de niciunul dintre beneficiile mentionate mai sus.

Aceasta situatie este cauzata de anumite probleme serioase printre care mentionam:

1. Lipsa de interes a statului roman de a ridica profilul acestei politici atat in cadrul Ministerului Afacerilor Externe, cat si la nivelul Guvernului si al Parlamentului Romaniei. Din aceasta cauza nu exista o politica clara a Romaniei bazata pe o viziune proprie, obiective strategice, programe si alocari financiare coerente – de fapt investitii in atingerea obiectivelor amintite mai sus.
2. Fluctuatia de personal accentuata la nivelul Directiei de Asistenta pentru Dezvoltare din cadrul MAE (nu mai putin de trei directori au fost schimbati in ultimii trei ani). Aceasta fluctuatie reprezinta un obstacol pentru dezvoltarea insitucionala. Importante resurse financiare si umane au fost risipite in ultimii trei ani in incercarea de a construi un aparat administrativ functional care este schimbat in fiecare an. Pentru a remedia aceasta situatie cauzata de rotatia cadrelor diplomatice, alte state din UE au infiintat agentii guvernamentale specializate pentru implementarea asistentei bilaterale.
3. Bugetul acordat MAE pentru implementarea acestei politici este foarte redus. Pentru anii 2007-2008, bugetul pentru asistenta bilaterala a fost de circa 5 milioane Euro. In 2009, bugetul a fost redus la numai 1,9 milioane de euro. In lipsa unei planificari strategice multianuale si a unui mecanism eficient prin care resursele sa sustina proiecte si programe ale unor actori locali, putinele fonduri alocate nu produc niciun impact si nu ajuta la atingerea niciunuia dintre obiectivle mentionate mai sus. In absenta concentrarii fondurilor pe domenii clare, aceste fonduri sunt practic risipite in zadar.
4. Prin externalizarea celei mai mari parti a bugetului de asistenta pentru dezvoltare care ar trebui sa fie gestionat in mod direct de catre MAE catre PNUD, este ratat obiectivul de construire a unor capacitati autohtone de actiune in acest domeniu si se accentueaza dependenta de aranjamente externe sau multilaterale care nu permit in niciun caz atragerea obictivelor mentionate mai sus. O mare parte din resursele financiare alocate sprijina de fapt construirea capacitatii PNUD, o organizatie respectabila care nu are nevoie sa isi gaseasca astfel o justificare pentru a ramane in Romania in contextul in care exista alti actori autohtoni perfect capabili de a gestiona o serie variata de probleme. Mai mult decat atat, ca si in cazul altor politici, actorii nationali din mediul privat, dar si autoritatile publice pornesc cu un handicap major in competitia pentru fonduri europene, in contextul in care in alte tari competitorii lor sunt sustinuti printr-o politica mult mai coerenta. Asa cum releva si Raportul Parlamentului European din februarie 2008 privind provocarea pe care o reprezinta politica de cooperare pentru dezvoltare a UE pentru noile state membre (2007/2140(INI)) exista fonduri alocate de Comisia Europeana pentru proiecte de „înfrățire” sau de „înfrățire pe termen scurt” pentru formarea personalul din noile state membre prin asistența tehnica de calitate. Spre deosebire de Ungaria și Slovacia,

Romania nu a solicitat fonduri în acest sens, preferând să aloce fonduri proprii către PNUD în vederea atingerii acelorasi obiective.

În contextul actualei crize financiare, în care investițiile străine părăsesc România și somajul crește de la o zi la alta, organizațiile neguvernamentale sunt unii dintre ultimii actori rămași care continuă să aducă în țară fonduri externe. Doar în domeniul cooperării pentru dezvoltare putem estima, că s-au atras în ultimii doi ani, în cel mai pesimist scenariu, peste 1,5 milioane de euro. Acești bani permit păstrarea locurilor de muncă în organizații neguvernamentale (și chiar creșterea numărului angajaților), dar susțin și industria serviciilor din România pe care o implică proiectele neguvernamentale. Dacă mai adăugăm și fondurile europene atrase în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră doar cu Moldova, Ucraina și Serbia, ajungem la un volum de fonduri și de locuri de muncă ce nu poate fi neglijat.

În aceste condiții ne exprimăm în mod deschis nemulțumirea față de totala lipsă de sprijin din partea autorităților române. Încă o dată subliniem faptul că MAE preferă să aloce majoritatea fondurilor către PNUD, crescând capacitatea acestei organizații, în loc să acorde încredere actorilor autohtoni. Această lipsă de încredere este cu atât mai ciudată, în contextul în care însăși Uniunea Europeană sau agenții guvernamentale repute precum Fondurile Guvernului SUA, Fondul Matra al Guvernului olandez susțin în continuare proiectele organizațiilor neguvernamentale din România.

4. Recomandarile FOND pentru o politica de cooperare pentru dezvoltare eficienta

În acest context iată care sunt propunerile noastre:

1. Creșterea atenției acordate politicii de cooperare pentru dezvoltare la nivelul MAE și al Guvernului României.
2. Dezvoltarea unei politici **autonome** de cooperare pentru dezvoltare a României, prin susținerea activităților și programelor nemijlocite ale actorilor guvernamentali și neguvernamentali din România. Asistența bilaterală rămâne cel mai eficient mijloc de a obține susținerea cetățenilor României pentru politica de cooperare pentru dezvoltare. Toate statele membre UE își construiesc o astfel de capacitate autonomă. Ministerul Afacerilor de Externe din România ar trebui să gestioneze asistența bilaterală în mod direct și suveran, fără a o externaliza unor organisme străine.
3. Completarea de urgență a cadrului legislativ și instituțional prin adoptarea modificării HG 747/2007.
4. Implementarea strategiei de politica de cooperare pentru dezvoltare a României prin elaborarea unei programări multianuale a asistenței pentru dezvoltare pentru perioada 2010-2013 și alocarea unui buget corespunzător pentru punerea acesteia în aplicare.
5. Adoptarea, în mod transparent și în consultare reală cu societatea civilă, a unui plan de acțiune pe anul 2010 și acordarea unui buget corespunzător MAE pentru o acțiune bilaterală eficientă de susținere a obiectivelor politicii de cooperare pentru dezvoltare.
6. Adoptarea unei strategii multianuale privind asistența multilaterală pentru dezvoltare pe baza necesității creării unui profil coerent de donator internațional pentru România.
7. Elaborarea strategiilor de țară privind asistența bilaterală pentru dezvoltare pentru Republica Moldova, Georgia și Serbia, în consultare cu actorii guvernamentali și cu societatea civilă din aceste țări.
8. Înființarea unei agenții de planificare și implementare a politicii naționale pentru cooperare internațională pentru dezvoltare.
9. Încurajarea înființării unei Comisii de cooperare pentru dezvoltare în Cadrul Parlamentului României, după modelul celei deja existente în Parlamentul European.

10. Promovarea educatiei pentru dezvoltare ca si componenta importanta a politicii de cooperare pentru dezvoltare.

Am dori sustinerea statului roman pentru organizatiile neguvernamentale romanesti in realizarea de proiecte de cooperare pentru dezvoltare in linie cu obiectivele strategiei Romaniei de cooperare pentru dezvoltare. Acest sprijin se poate materializa concret prin:

- a) Asigurarea co-finantarii proiectelor castigate de organizatiile neguvernamentale romanesti in licitatiile organizate de catre Comisia Europeana. Lipsa acestei sustineri (a carui model functioneaza cu succes in alte tari europene – ex. Austria sau Slovacia), creeaza un serios handicap pentru organizatiile romanesti in competitia cu organizatiile din alte state membre ale UE pentru absorbtia de fonduri europene.
- b) Introducerea unui program de granturi pentru organizatii neguvernamentale in vederea selectarii celor mai competitive proiecte de cooperare pentru dezvoltare si sustinerea crearii de capacitate locala in domeniu. Aceasta capacitate va oferi un avantaj competitiv pentru Romania in atingerea obiectivelor politicii sale de cooperare pentru dezvoltare (ex. in Republica Moldova). De asemenea, proiectele selectate pe baza de competitie au meritul de a veni cu abordari inovatoare si au un potential dovedit de crestere a implicarii cetatenilor Romaniei in acest domeniu.
- c) Acordarea de sprijin direct structurilor de suport ale organizatiilor neguvernamentale din domeniul cooperarii pentru dezvoltare in vederea sustinerii dezvoltarii capacitati acestora (reprezentare internationale, pregatire profesionala, accesarea de fonduri). (ex. Acordarea de finantare directa pentru FOND)
- d) Asigurarea de masuri menite sa asigure organizarea de consultari periodice cu organizatiile neguvernamentale active in domeniu.

Ne exprimam increderea in potentialul urias pe care politica de cooperare pentru dezvoltare il are daca ne vom mobiliza impreuna pentru a o transforma intr-unul dintre primele proiecte europene de succes ale Romaniei ca stat membru al Uniunii Europene.